

Три приче – Борислав Батин

ЈЕДНА ОБИЧНА РАТНА ПРИЧА

Ето драги моји, много година је прошло, време је, вакаст је, да отворим душу и проговорим о свему оном што ме мучи у свих ових, ама, накупиле су се све те маните, несретне године.

После двадесет година чуо сам се са братом близанцем Сенадом. Причали смо, могло би се рећи да смо више ћутали, но што причасмо.

Слушам га, као да чујем далеки ехо свог гласа, по гласу, као и по лику само нас је мајка Нусрета разликовала, отац Милорад је могао једино у погледима нашим прочитати да ли сам то ја његов син Стеван или близанац Сенад. Причали смо данас тринаестог септембра, на годишњицу очеве смрти. Отац је умро пре двадесет година, баш на исти дан, када је и његов брат близанац, наш стриц Живорад страдао у железничкој несрећи код Сталаћа. Мој отац као грађевински инжењер, иначе родом из околине Ваљева, после завршених студија на Београдском грађевинском факултету, запослио се шездесетих година у Енергопројекту и преселио у Сарајево, где је убрзо у истом предузећу упознао нашу мајку Нусрету, заљубили се и после много перипетија венчали. Ми смо рођени тринаестог септембра '65. у Сарајеву где смо све до рата живели, на Илици у кући, мајчиних родитеља.

А када је избио рат?

Пала је граната на нашу кућу, мајка је настрадала и све је отишло тада дођавола. Отац Милорад, радио је као управник на неком градилишту у Африци, није могао да дође у Сарајево на мајчину сахрану, слетео је на београдски аеродром те некако успео да стигне до српских положаја изнад Сарајева и покушавао да ступи у контакт с нама. Сенад се по мајчиној смрти прикључио муслиманској војсци, где је и сазнао да нам је отац у брдима изнад Сарајева и да жели да нас извуче преко Бутмира, нудећи велику суму долара. Једно вече је дошао са још неким својим јаранима у униформи и рекао ми само:

– Иди својима, најбоље је за тебе да одеш, ја остајем...

Желео сам да останем и прикључим се одбрани Сарајева, али мој Сенад је инсистирао и преклињао да одем, јер није сигуран да ли ћу овде сачувати главу, јер ни њему упркос и томе што је пред рат постао велики верник, није сигурна глава на рамену. Посвађали смо се, он је уперо оружије у мене и привео ме, те су ме исте вечери разменили с ратним заробљеницима са српске стране.

Мислите да је ово сасвим једна уобичајена прича, која се догодила за време рата у Босни и да је необично само то што смо се нас два брата близанца раставили на овакав начин али варате се, рећи ћу вам сада оно што још никоме нас двојица, нисмо никада испричали, а то је...

Имао сам девојку Муслиманку у Сарајеву, Сенада се звала, то је била моја прва и једина љубав, мој брат Сенад, имао је девојку Српкињу Светлану, његову прву и једину љубав. Светлана је међу првима на самом још почетку рата, напустила Сарајево и отишла с родитељима за

Београд. И када је Сенад оне вечери дошао у униформи муслиманске војске са јаранима, посвађали смо се, замало потукли, те отишли у другу собу да се као у четри ока договоримо о мом одласку.

Наравно, ово је био само фингиран сукоб, у другој соби смо се пресвукли, ја сам узео његово цивилно одело, а он моју униформу и моје крштено име Сенад, а ја сам од тога тренутка постао Србин, Стеван. На руку нам је ишло и то што смо као мали рођени са фимозом, те је и та бизарна препрека била истоветна код обојице, оперисани смо истога дана у Сарајеву, када смо имали око петнаест година.

И тако...ја сам се оженио у Београду по православним обичајима са Светланом, а мој брат се после рата оженио по муслиманским обичају са Сенадом.

Свакако да наше жене знају то и чувају ову тајну, чак ни наша деца не знају о томе ништа, а зашто би им ми и рекли нешто, ми смо ипак само једна срећна београдска породица, а како ми је данас брат из Сарајеву рекао, а ја и све знам и да ми ништа није казивао о томе, они су једна срећна, сарајевска породица, а о рођацима у Београду и Сарајеву, ето, већ двадесет година биће да се не спомињемо и да наша деца о својим рођацима у Београду и Сарајеву не знају ништа.

Ја вам сада све то рекох, па нека буде, шта буде, а наравно и мој брат, знам то, неће се љутити због овога што рекох и отворих душу...

Свако добро вам желим...

Праштајте...

ЗАШТО ПИЈЕ МОЈ ДЕДА

– Деда, зашто пијеш, зашто си стално пијан?

– Ако ми украдеш од оца онај балончић ракије, онај што вам донесе деда Јовиша из 'Рачевића, деда ће ти потанко испричати истиниту причу, коју још никоме не испричах и кашће ти се зашто твој деда Ђока стално пије.

– Ево... деда... причај...

'Вако то беше: Негде у пролеће девесто осамнаесте, био сам снајдерски калфа код мајстора, Јеврејина Маинстера у Минхену. Мобилисаше нас и ја ти будем послат на Западни фронт са Шеснаестим баварским, пешадијским пуком и негде у октобру те исте осмаесте, пред сам крај рата, а памтим и тачан дан, проклети четрнаест; почеше да нас туку Британци и засипају бојним отровима. Наши падају као снопље, гуше се... Ја срећом, брзо ставих гас–маску, те ту видех како се неки војник превија и грчи, препознам нашег каплара, те брже боље извучем гас маску, од неког јадничка, мртвог војника и навучем каплару Адолфу ту гас маску, а каплара упртим на леђа и извучем са положаја и однесем га у пољску болницу.

Е па, синовче мој, тај каплар ти је главом и брадом био оно пашче и сам ђаво...Адолф. Хитлер.

Касније... чујем одвели га у Западну Померанију у војну болницу у Пазевалку, те га излечише. Што је најгоре, ја га још посетио, препознао ме, тад је био ослепело и онемело пашче; жалио га... кад оно се опоравили и пролајало само тако.

Ја се двадесетих година вратих у Панчево, отворих радњу у Београду, знаш тамо код Лиона смо становали... Ожених се дваестреће и добих Живка, па твог оног ћаћу несретника...па и тебе сретника ето...

— И зато пијеш? Ма ти то измишљаш, причаш глупости саме... те ми смо плаве крви...потекли још од оног Бате илирског краља из Батина у Херцеговини...пре скоро две хиљаде година... еј, бре деда, па из историје смо учили да су Словени дошли на Балкан тек у шестом—седмом веку, а ти још ми причаш како је и Александар Македонски био Србин, те да су Македонци добили име по реци Дону... Маке—донске, као после потопа дошли са четвороречја Црног мора, које је тада било језерце... хахаха... И шта кажеш зато пијеш?

— Слушај...дедино има још...

Кад поче други рат четрес прве ми се вратисмо у Панчево и мене послаше опет на фронт, овај пут противу Немаца... распада се наша војска очас... мене заробише, ја ти у покушају бекства убијем немачког официра... хоће да ме стрељају... међутим: у неким швапским новинама писало још пре рата, како смо Хитлера спасили за време Првог рата, четрнаесте на Марни неки Британац Хенру Тандеу, који није хтео рањеног да га докрајчи и ја крајем рата четрнаестог октобра, осамнаесте... и пустише ме... не убише ме, рекоше ми још: наш Фирер, враћа дуг...

— Ама... ништа ти не верујем деда.

— Сипај благо деди... још по једну... живео ми ти сто година.

— И шта кажеш...пијеш због тог што га ниси пустио да се угуши те године у рову? Мислиш имао си прилику да спречиш крвопролиће и милионе жртава рата, све оне логоре и страдања.

— Не... ја пијем черес тога што ме не убише Швабе четреспрве...само зато... Какав бре дуг...их...

Мој деда је умро у Санаторијуму за плућне болести на Озрену, седамдест друге... четрнаестог октобра... баш...

ТАКСИ СТАНИЦА

Бити београдски таксиста је за мене увек била привилегија. Толико се у мени накупило прича са београдског асфалта да бих вам могао приповедати годинама. Они прави београдски таксисти, који никада своје муштерије нису мували, наплаћујући им по некој другој тарифи или их возили дужим путањама, да, ти таксисти, београдски шмекери имају своја неписана правила и неку своју професионалну етику, да никада не причају интимне приче о својим муштеријама, баш као што психијатри или свештеници не причају о исповестима својих пацијената или пароксијана. И ако ме питате коју вам причу никада не бих испричао то је баш ова прича о једној балерини.

Сада ћете ми ви замерити и оптужити ме да нисам ни мало професионалан, да не припадам кодексу управо поменутих београдских таксиста—шмекера, е сада, како се извући жив и испричати вам ту причу, па тако што ви који читате ову моју причу, мене можете пронаћи на једном београдском гробљу, а нећу вам рећи на ком се гробљу и на којој парцели налази мој гроб, а овај текст једне моје животне приче је дат овом мом пријатељу, тај мој пријатељ је под заклетвом обећао да коверат с мојом причом, неће отворити све док сам жив, те да ће је објавити под његовим именом, тек после моје смрти. Дакле, причу вам управо прича мртав човек.

Кишни прохладни октобар касно вече. Возим Француском улицом и крај Народног позоришта, зауставља ме једна девојка. Рекла је само да је возим за Земун, до Главне улице, те ће ми рећи у коју улицу да скренем, јер не зна тачан назив те улице у којој је тек пре неки дан изнајмила

стан. Брзо сам стигао у Земун и када сам био у Главној улици, погледам на ретровизор, ње нема, упитах је у коју улицу треба скренути, она ћути, окретох главу и видех да је заспала, да лежи и спава на задњем седишту. Скретох у прву улицу десно. Изашао сам из таксија, отворио задња врата и седох поред њених ногу. Видим изула је ципеле, кроз најлон чарапе назиру се крвави завоји на прстима, помислих одмах да је балерина. Померила стопала и ставила их у моје крило, утом се и пробудила, подигла главу и упитала ме где смо. Рекох јој да смо у Земуну, те да ли може рећи где ћемо сада.

— Знате, са мога прозора у поткровљу видим Гардошку кулу.

— Да није то Гардошка улица? Упитах је

— Биће да је та, молим вас возите тамо.

Ја сам несвесно почео да јој масирам стопало.

— Ах... када бисте знали како ми то прија. Ах...тако сам уморна.

Одвезао сам је у Гардошку улицу, показала ми је кућу у којој станује. Изашао сам из таксија, отворио јој врата, она је изашла и на првом кораку ухватила се за моје раме и изгубила свест. Држала је у руци кључ од куће, а око рамена јој је висио мали ранац. Држао сам је у наручју, капија дворишта је била отворена, откључао сам врата од куће. Када сам ушао у кућу у ходнику ми је пришао уплашени старац, власник куће и показао на степениште поткровља. Рекао сам му да позиве хитну помоћ. Она се за тренутак пробудила и замолила ме да је само однесем у њену собицу, те да нема потребе да зовемо хитну помоћ јер јој је већ мало боље.

Однео сам је у собу, сместио на кревет. Ушао сам у купатило, поквасио пешкир, улио чашу воде, сео поред ње, умιο је, дао јој воду и на главу јој ставио пешкир, пољубивши је у чело.

– Много вам хвала, тако сте добри, Јесам ли вам платила возњу? Потврдно сам јој климнуо главом.

– А волите ли ви балет? Гледате ли балет?

Нисам јој рекао да никада нисам гледао балет, а нисам хтео да је слажем, већ само рекох:

– Волим балет али га никада нисам гледао у позоришту.

– Ево даћу вам две карте. Сутра је премијера „Жизеле“ у новој сезони, па изволите доћи.

Отишао сам, оставио је у њеној собици из које се са њеног прозора види Гардош кула. Наравно, сутра увече сам отишао у позориште. Једва сам умилостивио млађу сестру да пође са мном, морао сам да јој обећам да ћу јој купити ципеле.

Моја балерина није била Жизела, играла је једну од вила, нисам све то много разумео, знам само да је као и увек, ту нека трагична љубав; гледао сам само у њу, имао сам осећај да и она мене гледа иако сам био високо на галерији. После представе, испратио сам сестру, убацио је у први такси колеге са такси станице пред позориштем, а ја у мом таксију, чекао њу, моју балерину да изађе из позоришта. Када је изашла, кренуо сам к њој, махнувши јој руком, она је кренула к мени; у том тренутку зауставио се пред њом црни ауди и из њега узашао набилдовани момак, кога сам одмах препознао, био је то један од жестоких момака с београдског асфалат; ухватио ју је за руку, опалио јој шамар и повукао ка свом аутомобилу.

Ја сам потрчао к њему и повикао:

— Зашто шамараш ту девојку барабо једна.

Битанга је пустио девојчину руку, пришао ми и ударио ме главом у лице, пао сам, наставио је да ме шутира, колеге су притрчале, извадио је нож и запретио им, гурнуо је девојку у аутомобил и великом брзином кренуо ка Калемегдану.

Прошло је неколико месеци од тога догађаја, ја сам наставио да дежурам на такси станици крај позоришта, све надајући се да ћу је опет видети, распитао сам се у позоришту за њу и сазнао како се зове. Рекли су ми да је на боловању; да је уганула ногу или да јој је пукла тетива на пети, не сећам се тачно сада, углавном, нешто од тога. Тако да сам следећег дана отишао у Земун у Гардошеву улицу да је потражим у њеној малој собици с погледом на Гардош кулу.

Изненадила се када ме је видеела, извињавала ми се, плакала је.

— Ви сте тако добра особа, тако ми је жао што сте због мене добили батине од оног скота.

Испричала ми је како не може да раскине с њим, да је малтретира, бије, прети да ако га остави, да ће се осветити и њој и њеној породици у Херцег Новом, одакле је родом. Сатима ми је причала шта јој све ради, како је понижава, а уједно ме је и молила да не предузимам ништа и да не обавештавам полицију.

Пољубила ме је нежно. Тог дана смо водили љубав. Био сам после тога решен да учиним нешто за њу и нашу љубав.

Распитао сам се преко својих колега о том криминалцу, где станује, куда се креће. Сазнао сам све о њему и данима га пратио. Набавио сам и пиштољ преко неких мојих далеких рођака, муслумана из Босне, пиштољ је био део ратног плена.

И једне вечери убио сам га док је излазио пијан са сплава на Сави у Блоку 45. После неколико дана отишао сам у њен стан у Гардошевој. Поново је била уплакана и сва у црнини. Покушао сам да је загрлим и пољубим. Одгурнула ме је свом снагом и вриснула.

– Знаш ти си га убио, ти идиоте један, признај да си га убио, закуни ми се да ниси.

– Да, убио сам тог скота који те је малтретирао, убио сам га, сада си слободна.

– Па шта си очекивао да ћу бити с тобом, ма ко си ти шоферчино једна, шта си умислио, па зар да и мене умешаш у његово убиство, полиција ако сазна, бићу и ја оптужена. Да се ниси усудио да више долазиш, па која сам ја будала да спавам с тобом, гадиш ми се, гадиш, па ја сам га волела, волела сам га разумеш ти то идиоте један, нећу више да те видим губи се и ћути, ћути ником не причај никада о овоме, а нећу ни ја...Одлази из мога живота заувек..

Отишао сам, оставио је уплакану. Више никада нисам стајао својим таксијем, на такси станици код позоришта, само понекад скривен, мало даље од такси станице; изађем и чекам да је видим како излази из позоришта и узима такси са станице крај позоришта.

Када је на репертоару: „Жизела“ не пропуштам представе, далеко са галерије посматрам је и плачем. Сада све знам о балету, балет ми је живот у коме сам ја

Алберт, кога је Мирта осудио да игра на Жизелином гробу до смрти, губим снагу, падам, осећам дах смрти, али Жизелин дух поново заигра преда мном, дах вечне љубави ми враћа снагу, устајем и спашен сам смрти.

Ето, то је та прича једног обичног београдског таксисте, шмекера заветованог на ћутање до гроба. Рећи ћу само још то:

На моме гробу видећете на споменику исклесану балерину, Жизелу.

Збогом...

